

เศรษฐศาสตร์

ม.4-6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

เศรษฐศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง

ผศ. ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล

ผู้ตรวจ

ผศ. ดร.วิพรรณ สาลีผล
ผศ. ดร.ภาคพิชา แก่นเพ็ชร
เสาวณี ญัฐประเสริฐ

บรรณาธิการ

รศ. ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

เศรษฐศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ
วัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ผู้เรียบเรียง ผศ. ดร.วิษณุ วงศ์สินศิริกุล
ผู้ตรวจ ผศ. ดร.วิพรรณ สาส์ผล
ผศ. ดร.ภาคพิชา แก่นเพชร
เสาวณี ญัฏฐประเสริฐ
บรรณาธิการ รศ. ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

วิษณุ วงศ์สินศิริกุล.

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.--

กรุงเทพฯ : แม็คเอดูเคชั่น, 2567.

176 หน้า.

1. เศรษฐศาสตร์--การศึกษาและการสอน (มัธยมศึกษา). I. ชื่อเรื่อง.

330.07

ISBN 978-616-345-276-4

พิมพ์ครั้งที่ 1

จำนวน 15,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ : เมษายน 2567

สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ห้ามลอกเลียน ไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งส่วนใด
ของหนังสือเล่มนี้ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จัดทำโดย

MAC EDUCATION

ส่งชานนิต์สั่งจ่าย ไปรษณีย์ลาดพร้าว

ในนาม บริษัท แม็คเอดูเคชั่น จำกัด

9/99 อาคารแม็ค ซอยลาดพร้าว 38 ถนนลาดพร้าว

แขวงจันทระเกษม เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทร. 0-2512-0661, 0-2938-2022-7 แฟกซ์ 0-2938-2028

www.MACeducation.com

พิมพ์ที่ : บริษัท ทีเอส อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด

หน่วยการเรียนรู้ที่

1

เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น

สาระการเรียนรู้

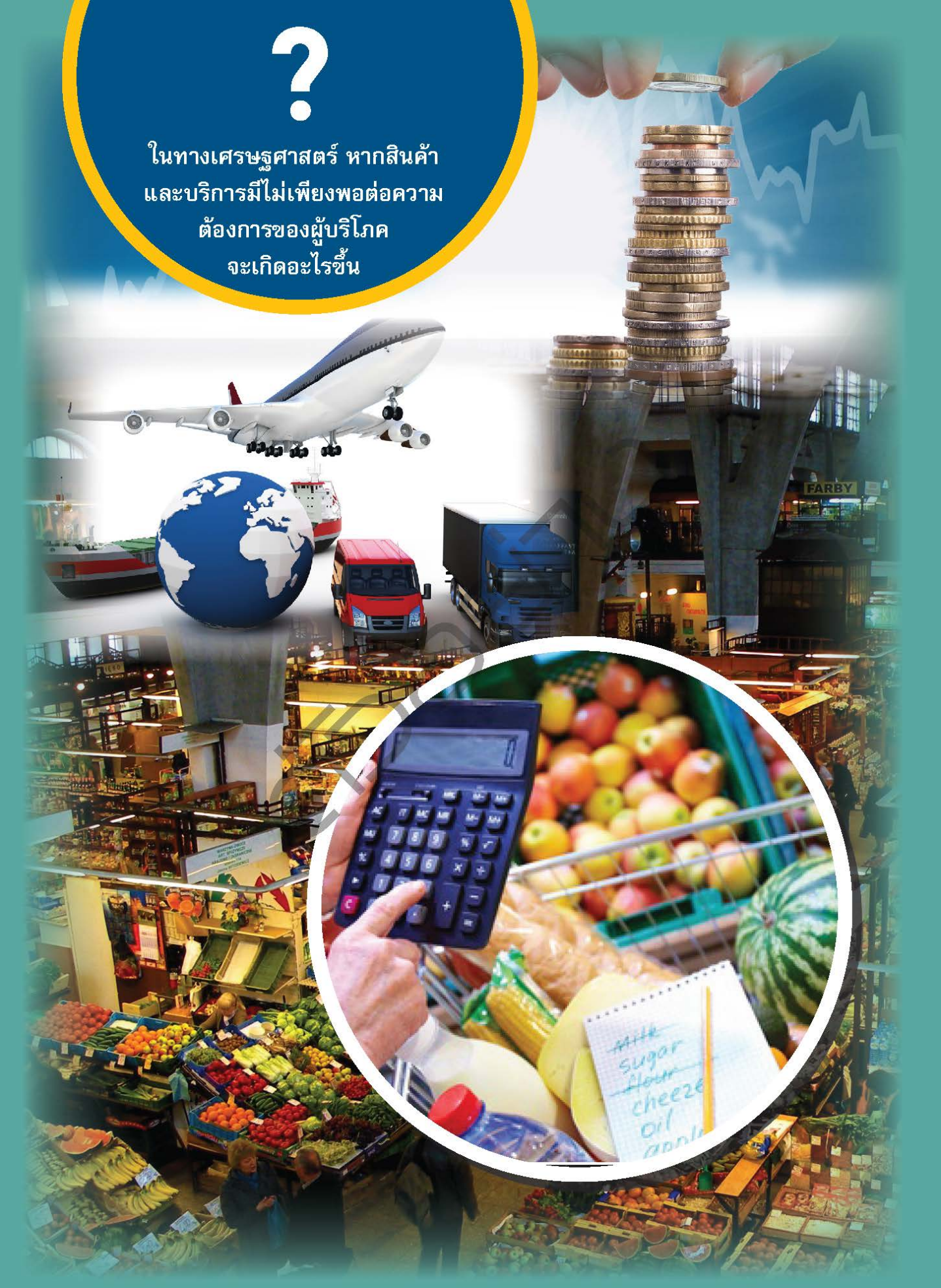
- 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์
- 2 ความสัมพันธ์ของวิชาเศรษฐศาสตร์กับวิชาอื่น

ตัวชี้วัดช่วงชั้น

อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ (ส 3.1 ม. 4-6/1)

?

ในทางเศรษฐศาสตร์ หากสินค้า
และบริการมีไม่เพียงพอต่อความ
ต้องการของผู้บริโภค
จะเกิดอะไรขึ้น

1. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์

แนวคิดสำคัญ

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการเลือกใช้ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัด สำหรับการผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการที่ไม่จำกัดของมนุษย์ แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยโบราณแล้วแต่ยังไม่เป็นระบบ จนกระทั่งได้นักเศรษฐศาสตร์ชาวสกอต บุคคลแรกที่วางรากฐานวิชาเศรษฐศาสตร์คือ อัดัม สมิท (Adam Smith) ได้เขียนตำราทางเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของโลก และตัวเขาได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์ในสมัยต่อมา

วิชาเศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์แขนงหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมการตัดสินใจในการเลือกของมนุษย์ภายใต้ข้อจำกัดทั้งในด้านการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายจ่ายแจก เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองและสังคม ตลอดจนศึกษาปัญหาทางเศรษฐกิจที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เข้าใจและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกล่าวได้ว่าหลักเศรษฐศาสตร์เป็นหลักคิดที่อยู่ในตัวของมนุษย์ทุกคน เพราะเราทุกคนต้องตัดสินใจเลือกอยู่ตลอดเวลา

1.1 ความหมายของเศรษฐศาสตร์

คำว่า “เศรษฐศาสตร์” เป็นคำแปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า economics ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า oikonomia ที่แปลว่า มีทักษะในการจัดการเรื่องครอบครัว และมีอีกคำหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคำว่าเศรษฐศาสตร์คือคำว่า “เศรษฐกิจ (economy)” ซึ่งมาจากภาษากรีกว่า oikos ที่แปลว่า ครอบครัว และ nemein ที่แปลว่าการจัดการ ดังนั้นคำว่า “เศรษฐกิจ” จึงหมายถึง การจัดการเรื่องครอบครัว

นักเศรษฐศาสตร์หลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าเศรษฐศาสตร์ไว้อย่างต่าง ๆ กัน เช่น

อัลเฟรต มาร์แชล (Alfred Marshall) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ให้คำจำกัดความวิชาเศรษฐศาสตร์ไว้ในหนังสือ *Principles of Economics* ว่าหมายถึง วิชาที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการดำเนินธุรกิจเพื่อดำรงชีพ โดยการศึกษาเป็นหน่วยย่อย (ระดับครัวเรือน) หรือเป็นหน่วยรวม (ระดับประเทศ) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของสังคม เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบของต่าง ๆ และเพื่อการยังชีพให้มีความสุขสูงสุด

ไลโอเนล โรบบินส์ (Lionel Robbins) เขียนไว้ในหนังสือชื่อ *An Essay on the Nature and Significance of Economic Science* ว่าเศรษฐศาสตร์ คือ วิชาที่ศึกษาถึงการเลือกหาหนทางที่จะใช้ปัจจัยการผลิตอันมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่มีอยู่อย่างนับไม่ถ้วน

พอล เอ. แซมมวลสัน (Paul A. Samuelson) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ได้ให้ความหมายของคำว่าเศรษฐศาสตร์ไว้ในหนังสือ *Economics* ว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงวิธีการที่มนุษย์และสังคมจะโดยมีการใช้เงินหรือไม่ก็ตาม เลือกใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีจำกัดซึ่งอาจนำทรัพยากรไปใช้อย่างอื่นได้หลายอย่างเพื่อผลิตสินค้าต่าง ๆ เป็นเวลาต่อเนื่องกัน แล้วจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าเหล่านั้นไปยังผู้บริโภคทั้งในเวลาปัจจุบันและอนาคตในคนกลุ่มเดียวกันและกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

อุทิศ นาคสวัสดิ์ ได้เขียนหนังสือเรื่อง *หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ทั่วไป* ได้กล่าวว่า เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงวิธีการที่ระบบเศรษฐกิจทำการผลิตสิ่งของและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และแจกจ่ายสิ่งของและบริการเหล่านั้นไปยังบุคคลที่มีความต้องการ

วิชิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร์ ให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์ว่าเป็นการพัฒนาทรัพยากรเทคโนโลยีเพื่อผลิตสินค้าและบริการให้เป็นไปอย่างประหยัด ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยให้มีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการของมนุษย์

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน ได้เขียนหนังสือเรื่อง *เศรษฐศาสตร์* และให้ความหมายของเศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกหนทางในการใช้ทรัพยากรการผลิตอันมีอยู่จำกัด สำหรับการผลิตสินค้าและบริการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

รัตนา สายคณิต ได้เขียนหนังสือเรื่อง *หลักเศรษฐศาสตร์ II : มหเศรษฐศาสตร์* โดยให้คำจำกัดความของเศรษฐศาสตร์ว่า ศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์ในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อผลิตสินค้าและบริการที่มนุษย์ต้องการ และกระจายสินค้าและบริการเหล่านั้นไปตอบสนองความต้องการของบุคคลในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของเศรษฐศาสตร์ที่กล่าวถึงข้างต้น อาจสรุปความได้ว่า เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การตัดสินใจของมนุษย์และสังคมในการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาผลิตเป็นสินค้าและบริการให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัดตลอดจนการจัดสรรและกระจายสินค้าและบริการที่ถูกผลิตขึ้นให้กับบุคคลต่าง ๆ ในสังคมอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สังคมได้รับประโยชน์สูงสุด

มนุษย์ใช้หลักคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่มีอยู่ในตัวเองในการเลือกซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคตามความต้องการของตน ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น เงิน เวลา

1.2 ความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์

แนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ได้ก่อกำเนิดขึ้นมาช้านานแล้ว โดยแทรกอยู่ในหลักคำสอนทางศาสนาต่าง ๆ ตลอดจนหลักปรัชญาของกรีกยุคโบราณ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้มีความสุขตามอัตภาพ แต่แนวความคิดดังกล่าวยังไม่ได้มีการประมวลไว้อย่างเป็นระบบที่ดี จึงอยู่กันอย่างกระจัดกระจาย จนกระทั่งในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15-18 ซึ่งเป็นช่วงที่ธุรกิจการค้าใหญ่โรมันมีความเจริญรุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีแนวคิดว่าการค้าจะนำความมั่งคั่งมาสู่ประเทศของตน รัฐบาลประเทศต่าง ๆ จึงได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่แก่พ่อค้าของตนเพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่งทางการค้า และได้กลายเป็นลัทธิทางเศรษฐกิจ ที่เรียกว่า **ลัทธิพาณิชย์นิยม** ซึ่งต่อมาได้ทำให้เกิดปัญหา เช่น การแทรกแซง การคอร์รัปชัน ทำให้แนวคิดนี้ค่อย ๆ เสื่อมความนิยมลง

ในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 อัดัม สมิท (Adam Smith) ชาวสกอต ได้เขียนหนังสือเล่มหนึ่งชื่อ *"The Wealth of Nations"* ซึ่งเป็นตำราทางเศรษฐศาสตร์เล่มแรก โดยคัดค้านแนวความคิดของพวกพาณิชย์นิยม ไม่เห็นด้วยกับการแทรกแซงทางเศรษฐกิจของรัฐบาล เห็นว่าควรปล่อยให้เอกชนมีเสรีภาพในการผลิตสินค้าและบริการตามความถนัดของแต่ละบุคคล โดยอยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายและจริยธรรม จะช่วยให้ประเทศชาติมีเศรษฐกิจที่เจริญรุ่งเรือง เมื่อถึงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยุทธศาสตร์ขยายตัวอย่างรวดเร็ว แรงงานจาก

การเกษตรในชนบทได้เข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา เช่น ปัญหาค่าจ้างแรงงาน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการใช้แรงงานสตรีและเด็กที่มีอายุต่ำกว่าวัย ปัญหาสินค้าล้นตลาด ปัญหาเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียกร้องจากประชาชนให้รัฐบาลเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพมากขึ้น

ในช่วงนี้เอง คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) ได้เสนอทฤษฎีค่าจ้างแรงงานและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ เพื่อมุ่งแก้ปัญหาทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น จนกระทั่งถึงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 อัลเฟรด มาร์แชล (Alfred Marshall) ได้เสนอทฤษฎีว่าด้วยการผลิต (Theory of the Firm) โดยเน้นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อให้ผู้ผลิตได้รับกำไรสูงสุดหรือเสียต้นทุนต่ำสุด และผู้บริโภคได้รับความพอใจสูงสุด ซึ่งทฤษฎีนี้ต่อมาได้กลายเป็นที่มาของทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค

เมื่อ ค.ศ. 1930 ได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงทั่วโลก จึงได้มีนักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษท่านหนึ่งชื่อ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) ได้เข้ามาช่วยแก้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ โดยได้เสนอทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ว่าด้วยการจ้างงาน ดอกเบี้ย และเงินตรา (The General Theory of Employment, Interest, and Money) ที่เสนอแนะให้รัฐบาลใช้นโยบายการคลังและนโยบายการเงินเข้าแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำในขณะนั้น โดยให้รัฐบาลเข้าแทรกแซงและมีบทบาทเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจภาคเอกชนมากขึ้น ต่อมาได้กลายเป็นทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาค (Macroeconomic Theory) ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเศรษฐกิจส่วนรวม

ในส่วนของประเทศไทยนั้น แนวคิดทางเศรษฐศาสตร์มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย ดังปรากฏในศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงมหาราชว่า ในสมัยสุโขทัยมีการค้าอย่างเสรี และในสมัยอยุธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ ได้มีหลักฐานว่าประเทศไทยทำการค้ากับต่างประเทศ เป็นการค้าแบบผูกขาดโดยพระคลังสินค้า โดยในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มรับเอาวิชาทางเศรษฐศาสตร์เข้ามาจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเงิน การคลัง และการธนาคาร แต่ยังไม่ได้รวบรวมไว้เป็นหลักเกณฑ์ที่ถูกต้องแน่นอน จนกระทั่ง พ.ศ. 2454 พระยาสุรียานุวัตรได้พิมพ์หนังสือเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของไทยขึ้นชื่อว่า “ทรัพย์ศาสตร์” แต่ได้ถูกรัฐบาลในสมัยนั้นขอร้องไม่ให้ทำออกเผยแพร่ จนกระทั่งหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงได้นำออกมาพิมพ์ใหม่ชื่อว่า *เศรษฐวิทยาภาคต้น เล่ม 1* โดยมีสาระว่าด้วยการสร้างทรัพย์ การแบ่งปันทรัพย์หรือการกระจายรายได้

ใน พ.ศ. 2459 พระราชวรพงศ์เฮอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ได้พิมพ์หนังสือชื่อ *ตลาดเงินตรา (Money Market)* แต่การศึกษาวិชาเศรษฐศาสตร์ในสมัยนั้นก็ยังไม่จริงจังและแพร่หลาย จนกระทั่งได้มีการก่อตั้งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2477 การศึกษาวิชานี้จึงเริ่มแพร่หลาย แต่การศึกษาวิชเศรษฐศาสตร์นี้ก็ต้องหยุดชะงักไปชั่วคราวเมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ขึ้น จนกระทั่ง พ.ศ. 2492 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงได้เปิดการเรียนการสอนอีกครั้ง โดยแยกออกเป็น 4 คณะ ได้แก่ คณะนิติศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี และนับตั้งแต่นั้นมา การศึกษาวิชเศรษฐศาสตร์จึงได้แพร่หลายและพัฒนาก้าวหน้าขยายไปสู่ระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยและระดับมัธยมศึกษาทั้งของรัฐบาลและเอกชน

อดัม สมิท (Adam Smith)

ผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งวิชาเศรษฐศาสตร์

พระยาสุรียานุวัตร (เกิด บุญนาค) ได้รับการยกย่องเป็นนักเศรษฐศาสตร์คนแรกของเมืองไทย

1.3 ความสำคัญของวิชาเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์เป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของบุคคลในทุกระดับ นับตั้งแต่ระดับผู้บริหารประเทศ จนถึงระดับประชาชนทั่วไป

ระดับผู้บริหารประเทศ เศรษฐศาสตร์จะเข้าไปมีบทบาทในการวางแผนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดของประเทศให้ได้ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด เช่น ผู้บริหารประเทศจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เงินจำนวนเท่าใดเพื่อซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ให้กับกองทัพสำหรับการป้องกันประเทศ และจะเลือกใช้เงินจำนวนเท่าใดเพื่อสร้างโรงเรียนให้กับเด็กนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมให้มีการศึกษา ผู้บริหารประเทศจะต้องเลือกใช้เงินก็เพราะประเทศมีเงินงบประมาณ (ทรัพยากร) จำกัด วัตถุประสงค์ของผู้บริหารประเทศก็คือ ต้องการให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีกินดี มีการศึกษา มีปัจจัยต่าง ๆ เพียงพอที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิต และสร้างความเป็นธรรมในสังคม

รัฐบาลต้องตัดสินใจใช้งบประมาณที่มีจำกัด จัดสรรเพื่อการป้องกันประเทศและเพื่อการศึกษา

ระดับประชาชน เศรษฐศาสตร์จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพิจารณาเลือกและตัดสินใจในเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น ผู้ผลิตจะต้องตัดสินใจว่าจะผลิตสินค้าอะไร ด้วยวิธีการใด เพื่อให้มีกำไรสูงสุดและสินค้านั้นจะต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดด้วยเพราะผู้ผลิตมีเงิน วัตถุดิบ และเวลาอย่างจำกัด ผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจว่าควรซื้อสินค้าอะไร ที่ราคาเท่าไร บริโภคเพื่อให้ตนเองได้รับความพอใจสูงสุดเพราะผู้บริโภคมีเงินหรือรายได้อย่างจำกัด นอกจากนี้เศรษฐศาสตร์ยังช่วยให้ประชาชนเข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้ เข้าใจบทบาทและการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล และให้ความร่วมมือในฐานะเป็นพลเมืองดีของสังคม

ผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจว่าควรซื้อสินค้าอะไร ราคาเท่าไร มาบริโภคเพื่อให้ตนเองได้รับความพอใจ และเกิดประโยชน์มากที่สุด

1.4 ประโยชน์ของการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

ผู้ที่ศึกษาและเข้าใจเศรษฐศาสตร์จะได้รับประโยชน์ในด้านต่าง ๆ เช่น

1. ในฐานะผู้บริโภค ช่วยให้เป็นผู้บริโภคที่ฉลาดเลือก ตัดสินใจเลือกบริโภคสินค้าอย่างมีเหตุผล ดังนี้

1.1 รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริโภคและใช้ในทางที่ดีที่สุดที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและความพอใจแก่ตนเองสูงสุด

1.2 รู้จักเลือกใช้สินค้าหรือบริการที่สนองความต้องการของตนเองและคนในครอบครัวได้อย่างคุ้มค่า เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.3 สามารถประมาณการค่าใช้จ่ายและการกำหนดแผนการบริโภค การออม และการกระทำกิจกรรมอื่น ๆ ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.4 สามารถคาดคะเนสถานการณ์ทางเศรษฐกิจได้ถูกต้องหรือมีเหตุผล เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าและบริการ

2. ในฐานะผู้ผลิตหรือเจ้าของปัจจัยการผลิต ช่วยให้เป็นผู้ผลิตที่มีความสามารถ ซึ่งหมายความว่าผลิตสินค้าและบริการด้วยต้นทุนที่ต่ำที่สุด ซึ่งจะนำไปสู่กำไรสูงสุด ดังนี้

2.1 มีความสำคัญอยู่เสมอว่าทรัพยากรบางอย่างที่นำมาใช้ผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ นั้นมีอยู่จำกัด ดังนั้นจึงควรจะใช้ให้เป็นประโยชน์ เกิดประสิทธิภาพ และได้รับผลตอบแทนสูงสุด

2.2 สามารถจัดสรรหรือแจกจ่ายสินค้าและบริการที่ผลิตได้ไปยังผู้ที่สมควรได้รับสินค้านั้นมากที่สุด และตามความต้องการของบุคคลเหล่านั้น

3. ในฐานะผู้กำหนดนโยบายเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้เรื่องต่าง ๆ ดังนี้

3.1 เข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจ เพื่อจะได้นำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

3.2 สามารถจัดลำดับความสำคัญของโครงการต่าง ๆ ตามความจำเป็นและตามความต้องการของประชาชนและของประเทศ

3.3 สามารถวางนโยบายในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ เพื่อสร้างความมั่นคงและความมั่นคงให้แก่ประเทศอย่างยั่งยืน

เศรษฐศาสตร์ช่วยให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้า เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง และเกิดประโยชน์สูงสุด

เศรษฐศาสตร์ช่วยให้ชาวนาตัดสินใจใช้ปัจจัยการผลิตที่มีต้นทุนต่ำและได้กำไรสูงสุด

1.5 ขอบข่ายการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

การศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์นิยมแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ เศรษฐศาสตร์จุลภาคและเศรษฐศาสตร์มหภาค

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค

เศรษฐศาสตร์จุลภาค (microeconomics) เป็นการศึกษาถึงส่วนย่อยของระบบเศรษฐกิจ โดยศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของหน่วยผลิตหรือบุคคลต่าง ๆ ในระดับย่อย เช่น ระดับครัวเรือน ผู้ผลิตแต่ละราย ผู้บริโภคแต่ละราย ซึ่งบุคคลแต่ละกลุ่มจะต้องตัดสินใจในประเด็นหรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันทั้งเรื่องการผลิต การบริโภค การออม การลงทุน เช่น ผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจนำรายได้ที่มีอยู่อย่างจำกัดไปซื้อสินค้าหรือบริการอะไรบ้าง ด้วยจำนวนเท่าใดเพื่อให้ได้รับความพอใจสูงสุด หรือผู้ผลิตจะผลิตสินค้าชนิดใดในปริมาณเท่าใด และมีวิธีการผลิตอย่างไรจึงจะมีต้นทุนต่ำที่สุด และก่อให้เกิดกำไรมากที่สุด

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค

เศรษฐศาสตร์มหภาค (macroeconomics) เป็นการศึกษากิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งระบบ ซึ่งเป็นการนำหน่วยเศรษฐกิจย่อย ๆ ในสาขานั้นมาศึกษารวมกัน เช่น ศึกษารายได้ประชาชาติ อัตราการจ้างงานของประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจ

กล่าวโดยสรุป **เศรษฐศาสตร์จุลภาค** คือ การศึกษาเศรษฐกิจหน่วยย่อย เช่น ศึกษาอุปสงค์ (demand) ความต้องการบริโภค การตัดสินใจเลือกบริโภคของผู้บริโภคแต่ละราย ศึกษาอุปทาน (supply) ความต้องการผลิต การตัดสินใจเลือกผลิตของผู้ผลิตแต่ละราย ศึกษากลไกราคา การทำงานของกลไกตลาด ในขณะที่ **เศรษฐศาสตร์มหภาค** คือ การศึกษาเศรษฐกิจทั้งระบบ เช่น ศึกษาอุปสงค์รวม (aggregate demand) ความต้องการบริโภครวมและอุปทานรวม (aggregate supply) ความต้องการผลิตรวมของระบบเศรษฐกิจ ศึกษาระบบการเงิน การธนาคารของประเทศ ศึกษาปัญหาเศรษฐกิจทั้งระบบ ทั้งปัญหาเงินเฟ้อ เงินฝืด ปัญหาการว่างงาน ศึกษารายได้ของประเทศ หรือที่เรียกว่า รายได้ประชาชาติ ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ

กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ที่ 1

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน แต่ละกลุ่มศึกษาเรื่องความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ และสมาชิกในกลุ่มร่วมกันอภิปรายซักถามจนเกิดความเข้าใจ โดยมีครูคอยให้คำแนะนำ
2. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์เป็นแผนผังความคิด แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันยกตัวอย่างกิจกรรมในชีวิตประจำวัน แล้ววิเคราะห์ว่ามีความเกี่ยวข้องกับวิชาเศรษฐศาสตร์อย่างไร แล้วส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอข้อมูลหน้าชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปความรู้ร่วมกัน

2. ความสัมพันธ์ของวิชาเศรษฐศาสตร์กับวิชาอื่น

แนวคิดสำคัญ

เศรษฐศาสตร์มีวิชาเอกเทศ ผู้ที่จะศึกษาเศรษฐศาสตร์ได้ดีและสามารถนำความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ จำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจศาสตร์อื่นๆ ด้วย เพราะการศึกษาศาสตร์อื่น ๆ เฉพาะในแง่ที่มีความสัมพันธ์กับเศรษฐศาสตร์จะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจวิชาเศรษฐศาสตร์ได้ดีขึ้น

เศรษฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เช่น

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับรัฐศาสตร์

เพราะการบริหารประเทศที่ดีคือการทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี มีความมั่งคั่ง แต่ภายใต้ข้อจำกัดมากมาย เช่น งบประมาณแผ่นดิน ระยะเวลาในการบริหารประเทศ ดังนั้นรัฐบาลจึงจำเป็นต้องเลือกที่จะผลิตสินค้าหรือบริการใดๆ เพื่อตอบสนองกับความต้องการของประชาชนกลุ่มใดบ้างในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุเป้าหมายของการบริหารประเทศที่ดีและมีธรรมาภิบาล

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับนิติศาสตร์

เพราะทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด และ

เพื่อไม่ให้เกิดการแก่งแย่งหรือเกิดความวุ่นวายในสังคม กฎหมายถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ปัญหาเพื่อให้สังคมเกิดสันติสุข นอกจากนี้กฎหมายยังสร้างความเป็นธรรมระหว่างผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายและผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้น เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมจะสร้างความเป็นธรรมด้วยการให้ผู้ผลิตที่มีกระบวนการผลิตส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ต้องชดใช้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อเยียวยาให้กับบุคคลอื่นที่อาศัยอยู่ในสังคม และต้องแบกรับกับผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้น

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับการบริหารธุรกิจ เนื่องจากการบริหารธุรกิจมีบทบาทสำคัญในการผลิต การบริโภค และการจำหน่ายแจกจ่ายไปยังระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้นเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์กับการบริหารธุรกิจ เพราะต่างมุ่งประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการ นักเศรษฐศาสตร์จึงต้องเข้าใจวิธีการดำเนินงานทางธุรกิจ ส่วนนักธุรกิจก็ต้องรู้หลักการและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์เพื่อติดตามภาวะเศรษฐกิจของประเทศและทั่วโลก จะได้นำมาใช้ในการประกอบกิจการให้ดำเนินไปได้อย่างรอบคอบและก้าวหน้า

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาอดีตของมนุษย์ ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือในการศึกษาเศรษฐศาสตร์ให้เข้าใจได้ดียิ่งขึ้น เพราะภาวะการณ์ด้านเศรษฐกิจอาจเกิดเป็นวัฏจักรเสมอ การศึกษาประวัติศาสตร์จึงทำให้เข้าใจภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและสามารถพยากรณ์เศรษฐกิจในอนาคตอีกด้วย

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับคณิตศาสตร์ เพราะมีการนำหลักการคำนวณเข้ามาช่วยเพื่อให้เข้าใจทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ง่ายขึ้น รวมทั้งมีการนำสถิติเข้ามาใช้ในการทำความเข้าใจกฎและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์อีกด้วย เรียกว่า **เศรษฐมิติ** ซึ่งใช้วิเคราะห์แนวโน้มของภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันและอนาคต

เศรษฐศาสตร์มีความสัมพันธ์กับภูมิศาสตร์ เพราะภูมิศาสตร์เป็นวิชาที่ศึกษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพิจารณาเกี่ยวกับการผลิตว่าจะผลิตอะไรจึงจะสนองความต้องการของผู้บริโภค และนำไปแจกจ่ายให้กับกลุ่มใด ซึ่งต้องอาศัยสภาพภูมิศาสตร์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นหลัก ทำให้เกิดวิชาภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ

2.1 ความรู้พื้นฐานในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์มีคำที่เกี่ยวข้องที่เป็นความรู้เบื้องต้นทางเศรษฐศาสตร์หลายคำที่ต้องสร้างความเข้าใจให้ชัดเจน ประกอบด้วย

1. ความต้องการไม่จำกัด (unlimited wants) โดยทั่วไปมนุษย์จะมีความต้องการหรือความอยากได้อย่างไม่มีขีดจำกัดเพื่อสร้างความพอใจสูงสุดในด้านต่าง ๆ ให้กับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์มือถือ รถยนต์ ความสวยงาม เช่น เสื้อผ้า เครื่องประดับ ความบันเทิง เช่น การชมภาพยนตร์ การท่องเที่ยว จึงกล่าวได้ว่าความต้องการของมนุษย์เป็นสิ่งที่อยู่อย่างไม่จำกัด และเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนทรัพยากรซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดที่ถูกนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัด ดังนั้นทุกสังคมจึงต้องหาทางใช้ทรัพยากรเพื่อผลิตสินค้าและบริการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และจำหน่ายจ่ายแจกสินค้าและบริการที่ผลิตได้เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคมให้ได้มากที่สุด

2. ทรัพยากรการผลิต (productive resources) หรือปัจจัยการผลิต (factors of production or input)

2.1 ทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต มนุษย์สามารถใช้ประโยชน์ได้

2.2 ทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง สินค้าประเภททุนต่างๆ เช่น เครื่องจักร เครื่องมือในการผลิต

ในทางเศรษฐศาสตร์ทรัพยากรการผลิตหรือปัจจัยการผลิตแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) **ที่ดิน (land)** ประกอบด้วย ที่ดิน รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ ที่อยู่ในที่ดินนั้น เช่น ป่าไม้ แร่ สัตว์ป่า สัตว์น้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน แหล่งน้ำ และธรรมชาติต่าง ๆ ซึ่งมนุษย์สามารถปรับปรุง ให้มีคุณภาพขึ้นได้ ผลตอบแทนของที่ดินคือ ค่าเช่า

2) **แรงงาน (labour)** เป็นทรัพยากรมนุษย์ ผลตอบแทนของแรงงานคือ ค่าจ้าง

3) **ทุน (capital) หรือสินค้าทุน (capital goods)** หมายถึง สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการ ทุนหรือสินค้าทุนแบ่งได้ 2 ประเภท คือ สิ่งก่อสร้าง เช่น โรงงาน และอุปกรณ์การผลิต เช่น เครื่องมือเครื่องจักรต่างๆ (ส่วนเงินทุน (money capital) ในทางเศรษฐศาสตร์เงินไม่ใช่ทุนแต่ถือว่าเป็นเพียงตัวกลางในการแลกเปลี่ยนจัดหาสินค้าทุนเท่านั้น)

4) **ผู้ประกอบการ (entrepreneurship)** หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการรวบรวมปัจจัยการผลิตทั้ง 3 ประเภท คือ ที่ดิน แรงงาน และสินค้าทุนมาทำการผลิตสินค้าและบริการ ผู้ประกอบการที่ดีจะก่อให้เกิดสินค้าและบริการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่ดี ทำให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ แม้ว่าที่ดิน แรงงาน และทุนจะขาดแคลนก็ตาม

แผนภูมิที่ 1 แสดงค่าตอบแทนปัจจัยการผลิต

3. ความขาดแคลนหรือการมีอยู่จำกัด (scarcity) ถือเป็นปัญหาหลักในทางเศรษฐศาสตร์ ความขาดแคลนไม่ได้หมายความว่าไม่มี หากแต่หมายถึงการมีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากทรัพยากรที่สามารถนำมาผลิตสินค้าและบริการได้ส่วนมีอยู่อย่างจำกัด ทั้งที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ดังนั้นทุกสังคมจึงจำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการเลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าที่สุดที่สุด

4. ทางเลือก (choice) และการเลือก (choosing) ดังที่กล่าวมาแล้ว เศรษฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกของมนุษย์ภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ และเนื่องจากสังคมมีทรัพยากรอย่างจำกัดที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้หลายอย่างจึงต้องมีการตัดสินใจเลือกใช้เกิดขึ้น เช่น ถ้าหากเรามีที่ดินอยู่แปลงหนึ่ง เราสามารถใช้ที่ดินแปลงนี้ทำประโยชน์ได้หลายอย่างที่จะเป็นไปได้ จึงเกิดทางเลือกหรือ choice ขึ้นหลายทาง เช่น สร้างที่พักอาศัย สร้างอาคารพาณิชย์ ให้เช่าเพาะปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ แต่เราไม่สามารถที่จะทำทุกอย่างบนที่ดินแปลงเดียวกันได้ ทำให้เราต้องมีการเลือกที่จะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด เราจึงต้องเลือกเพียงทางใดทางหนึ่งที่เราพึงพอใจว่าจะได้รับผลตอบแทนมากที่สุด

ดังนั้นการเลือกจึงเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน เช่น เวลาของวันหยุดเราจะจัดสรรเวลาไปทำอะไรบ้าง เลือกทำกิจกรรมใดในวันหยุดที่เราชอบมากที่สุด หรือจำนวนเงินที่เรามีอยู่ขณะนี้ เราจะใช้จ่ายเพื่อซื้ออะไรเมื่อมีสินค้าและบริการหลายอย่าง เราจึงต้องตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าและบริการที่เราพึงพอใจมากที่สุด

5. ค่าเสียโอกาส (opportunity cost) หมายถึง ต้นทุนที่เกิดขึ้นของโอกาสที่ไม่ได้ถูกเลือก เช่น การใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อการผลิตหรือการบริโภคสินค้าและบริการประเภทหนึ่ง ย่อมทำให้เสียโอกาสในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจประเภทอื่นไป หรือการที่เรามีที่ดินแปลงหนึ่ง และเราตัดสินใจเลือกใช้ที่ดินแปลงนั้นเพื่อการเพาะปลูกพืชผล ต้นทุนค่าเสียโอกาสที่เกิดขึ้นกับเรา หรือต้นทุนค่าเสียโอกาสของการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูก คือ “ค่าเช่า” ที่เราจะได้รับหากเราใช้ที่ดินแปลงนี้สำหรับก่อสร้างอาคารพาณิชย์เพื่อให้เช่า

6. สินค้าและบริการ (goods and services) หมายถึง ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการนำปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการผลิต ซึ่งผลผลิตสามารถสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ สินค้าและบริการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

6.1 ทรัพย์สินเสรี (free goods) หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติอย่างมากมาย เช่น แสงแดด ลมทะเล

6.2 เศรษฐทรัพย์สิน (economic goods) หมายถึง สินค้าและบริการโดยทั่วไปที่มีอยู่อย่างจำกัดจนต้องมีการกำหนดค่าตอบแทนหรือราคาเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้มา เรียกว่า เป็นสินค้าที่มีต้นทุนเศรษฐทรัพย์สิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) *สินค้าเอกชน (private goods)* เป็นสินค้าที่ผู้บริโภคที่เป็นเจ้าของหรือผู้บริโภคที่มีกรรมสิทธิ์สามารถกีดกันมิให้ผู้บริโภครายอื่นร่วมบริโภคหรือร่วมใช้ประโยชน์ได้ หากไม่ได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของ เพราะตัวเองมีกรรมสิทธิ์ เรียกว่า exclusion principle เช่น เสื้อผ้า รถยนต์ส่วนตัว

2) **สินค้าสาธารณะ (Public Goods)** เป็นสิ่งที่ผู้บริโภคทุกคนสามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ได้ทัดเทียมกัน หรือเป็นสินค้าที่ผู้บริโภคหลายรายสามารถบริโภคพร้อมกันได้ เรียกว่า Joint เช่น การศึกษาของรัฐ ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา สวนสาธารณะ

นอกจากนี้เศรษฐกิจยังแบ่งเป็นสินค้าเพื่อการบริโภคและสินค้าเพื่อการผลิต ดังนี้

1) สินค้าเพื่อการบริโภค (consumer goods) หมายถึง สินค้าที่ใช้ในการอุปโภคบริโภคเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์โดยตรง สินค้าประเภทนี้อาจแบ่งตามระยะเวลาของการใช้เป็น 3 ประเภท คือ

(1) สินค้าบริโภคประเภทคงทน (durable goods) เป็นสินค้าที่มีอายุการใช้งานนาน เช่น โทรทัศน์ ตู้ เตียง บ้าน

(2) สินค้าบริโภคประเภทกึ่งคงทน (semi-durable goods) เป็นสินค้าที่มีอายุการใช้งานระยะสั้นหรือใช้ได้หลายครั้ง เช่น รองเท้า เครื่องนุ่งห่ม

(3) สินค้าบริโภคประเภทไม่คงทน (non-durable goods) เป็นสินค้าที่ใช้แล้วหมดไป เช่น อาหาร ยารักษาโรค

2) สินค้าเพื่อการผลิต (producer goods) หมายถึง สินค้าและบริการที่ใช้ในการผลิต เช่น น้ำตาลใช้เป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าและบริการอื่นๆ ต่อไป ที่โรงงานทำผลไม้กระป๋องซื้อไปผลิตเป็นผลไม้กระป๋อง แบ่งที่โรงงานทำขนมซื้อไปใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตขนม หรืออาจเป็นสินค้าประเภทเครื่องจักร โรงงาน รถบรรทุก น้ำมัน

สินค้าที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน แป้ง แชมพูสระผม
เป็นสินค้าบริโภคประเภทไม่คงทน

7. ภาวะเงินเฟ้อ (inflation) คือ สถานการณ์ที่ระดับราคาสินค้าหรือบริการโดยรวมเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง หรือกล่าวอีกความหมายหนึ่งคือ เงินมีมูลค่าลดลง เช่น น้ำผลไม้กระป๋องจากเดิมราคากระป๋องละ 10 บาท เมื่อเกิดภาวะเงินเฟ้อ น้ำผลไม้กระป๋องในปริมาณเท่าเดิมมีราคาเพิ่มขึ้นเป็น 15 บาท ซึ่งเท่ากับว่า เงิน 10 บาทมีมูลค่าลดลง ปัญหาเงินเฟ้อจะต้องใช้นโยบายการเงินและนโยบายการคลังในการแก้ปัญหา

8. ภาวะเงินฝืด (deflation) คือ ภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจที่ระดับรายได้ประชาชาติหรือผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้ระดับราคาสินค้าหรือบริการโดยรวมลดลง ซึ่งการลดลงของราคาสินค้าและบริการในภาวะเงินฝืดจะเกิดขึ้นในช่วงเศรษฐกิจซบเซาผู้บริโภคส่วนใหญ่ลดการใช้จ่ายเพื่อการบริโภค ส่งผลให้ผู้ผลิตจำต้องลดราคาสินค้าและบริการลง เช่นเดียวกับการแก้ปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาเงินฝืดจะต้องใช้นโยบายการเงินและนโยบายการคลังในการแก้ปัญหา

2.2 ข้อสรุปที่เกี่ยวข้องกับวิชาเศรษฐศาสตร์

แมนคิว (Nicholas Gregory Mankiw) นักเศรษฐศาสตร์มหภาคที่มีชื่อเสียงชาวอเมริกัน ได้สรุปเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐศาสตร์ไว้ ดังนี้

1. มนุษย์เผชิญกับการเลือกเสมอ เพราะทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด มนุษย์จึงจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกที่จะทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง โดยยอมสละที่จะไม่ทำกิจกรรมอื่น เช่น คนเรามีเวลาต่อวัน 24 ชั่วโมง จึงต้องเลือกจัดสรรเวลาต่อวันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การนอนหลับพักผ่อน เรียนหนังสือ ทำงาน ดูภาพยนตร์ ออกกำลังกาย บางคนอาจจัดสรรเวลาส่วนใหญ่ไปกับการนอนหลับพักผ่อนและเรียนหนังสือ ซึ่งจะทำให้เรามีเวลาในการออกกำลังกายน้อยลง หรืออาจไม่มีเวลาสำหรับการดูภาพยนตร์

2. ทุกทางเลือกย่อมมีต้นทุน เมื่อมนุษย์เผชิญกับการต้องเลือก ทุกทางเลือกที่ถูกเลือกย่อมมีต้นทุน หรือกล่าวได้ว่าต้นทุนของทางเลือกที่ถูกเลือกเท่ากับมูลค่าของทางเลือกที่ไม่ถูกเลือก ซึ่งต้นทุนดังกล่าวนี้ นักเศรษฐศาสตร์เรียกว่า “ต้นทุนค่าเสียโอกาส” เช่น นายดีกตัดสินใจเรียนมหาวิทยาลัยหลังเรียนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้นทุนค่าเสียโอกาสของนายดีกจากการเลือกเรียนมหาวิทยาลัย คือ ค่าตอบแทนจากการทำงาน หากนายดีกตัดสินใจทำงานแทนการเรียนในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะนายดีกก็มีเวลาที่จำกัด นายดีกไม่สามารถเรียนและทำงานในช่วงเวลาเดียวกันได้ การที่นายดีกเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยแทนการทำงาน เป็นเพราะนายดีกคาดการณ์ว่า ในอนาคตตนเองย่อมได้เงินเดือนมากกว่าในปัจจุบันหากสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ที่มีเหตุผลจะตัดสินใจเลือกทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากทางเลือกและต้นทุนค่าเสียโอกาสที่สูญเสียไป

3. มนุษย์ตอบสนองกับแรงจูงใจเสมอ เมื่อคนเราเผชิญกับการต้องเลือก และทุกทางเลือกย่อมมีต้นทุน ดังนั้นคนที่มีความเห็นสมควรจะต้องเลือกโดยเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่จะได้รับ และต้นทุนที่จะต้องเสียไป ดังนั้นถ้าต้นทุนมีการเปลี่ยนแปลง ย่อมกระทบต่อการตัดสินใจเลือกอย่างมีอาจหลีกเลี่ยง เช่น เมื่อราคาของชาเพิ่มขึ้น ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะหันไปดื่มกาแฟแทน เพราะต้นทุนในการดื่มชาเพิ่มขึ้น ในขณะที่ผู้ผลิตจะหันไปปลูกชามากขึ้น เพราะประโยชน์จากการปลูกชานั้นสูงกว่าเมื่อเทียบกับการปลูกกาแฟ การที่ผู้ผลิตสินค้าจัดโปรโมชั่น (promotion) ลดราคาสินค้าของตนส่งผลให้สามารถขายสินค้าได้มากขึ้น สถานการณ์เหล่านี้ล้วนแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมในการเลือกของคนจะปรับเปลี่ยนเมื่อแรงจูงใจมีการเปลี่ยนแปลง เพราะมนุษย์ตอบสนองแรงจูงใจ

บทสรุปทั้ง 3 ข้อนี้แสดงให้เห็นถึงกระบวนการตัดสินใจของคน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการบริโภคของผู้ตัดสินใจเลือกเอง

4. การค้าส่งผลให้ทุกฝ่ายดีขึ้น อธิบายด้วยตัวอย่างดังต่อไปนี้ ประเทศไทยสามารถปลูกข้าวและผลิตโทรทัศน์ได้เช่นเดียวกับประเทศญี่ปุ่นที่สามารถผลิตโทรทัศน์และปลูกข้าวได้ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่าถ้าในระยะเวลาที่เท่ากัน ประเทศไทยจะสามารถปลูกข้าวได้ปริมาณที่มากกว่าประเทศญี่ปุ่น เพราะประเทศไทยมีสภาพภูมิอากาศและพื้นที่ที่เอื้ออำนวยในการปลูกข้าวมากกว่าญี่ปุ่น เช่นเดียวกัน ถ้าในเวลาเท่ากันญี่ปุ่นจะสามารถผลิตโทรทัศน์ได้ในจำนวนที่มากกว่าไทย เพราะญี่ปุ่นมีเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัยกว่า ดังนั้นคงจะดีไม่น้อยถ้าต่างฝ่ายต่างผลิตในสิ่งที่ตนผลิตได้มากกว่าอีกฝ่ายในเวลาเท่ากันเพียงอย่างเดียว แล้วนำผลิตภัณฑ์ที่ตนผลิตได้มาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ประเทศไทยผลิตข้าวเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นผลิตโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว และประเทศไทยนำข้าวที่เหลือจากการบริโภคไปแลกกับโทรทัศน์ที่เหลือจากการบริโภคในญี่ปุ่น ส่งผลให้ทั้งไทยและญี่ปุ่นจะสามารถบริโภคทั้งข้าวและโทรทัศน์ได้ในปริมาณที่มากขึ้น

สาเหตุที่ทั้งไทยและญี่ปุ่นต่างฝ่ายต่างสามารถบริโภคทั้งข้าวและโทรทัศน์ได้ในปริมาณที่มากขึ้น เพราะเมื่อไทยปลูกข้าวเพียงอย่างเดียวจะทำให้ไทยเกิดความชำนาญในการปลูกข้าว เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่จะเกิดความชำนาญในการผลิตโทรทัศน์ ดังนั้นปริมาณรวมทั้งข้าวและโทรทัศน์ที่ผลิตโดย 2 ประเทศ จะมากกว่าการที่แต่ละประเทศผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิดไปพร้อม ๆ กัน การที่แต่ละประเทศผลิตสินค้าที่ตนชำนาญและนำไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าที่ผลิตจากประเทศอื่นคือแนวคิดขั้นพื้นฐานของ “การค้าระหว่างประเทศ”

แนวคิดนี้สามารถนำมาใช้อธิบายในระดับบุคคลได้ เช่น เราสามารถปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ได้เช่นเดียวกันกับเพื่อนบ้าน แต่ถ้าเราเลือกที่จะตกลงกับเพื่อนบ้านโดยเราจะเลี้ยงสัตว์และให้เพื่อนบ้านปลูกผัก จากนั้นเราก็เอาสัตว์ที่เราเลี้ยงไปแลกกับผักที่เพื่อนบ้านปลูก ทั้งเราและเพื่อนบ้านจะมีปริมาณทั้งผักและเนื้อสัตว์ไว้บริโภคมากกว่าเมื่อเทียบกับให้ทั้ง 2 บ้านทำทั้งสองกิจกรรม ยิ่งกว่านั้นทั้งเราและเพื่อนบ้านจะมีเวลาพักผ่อนมากขึ้น เพราะทั้งสองฝ่ายทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวจนเกิดความชำนาญ ทำให้การใช้เวลาในการผลิตสินค้าลดลง มีเวลาเพื่อการพักผ่อนมากขึ้น กล่าวได้ว่าทั้งเราและเพื่อนบ้านจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

5. ตลาด คือ ผู้จัดการทางเศรษฐกิจ ในทางเศรษฐศาสตร์ ตลาด หมายถึง กิจกรรมที่มีการซื้อขายสินค้าหรือบริการระหว่างผู้ซื้อและผู้ขายโดยที่ทั้ง 2 ฝ่ายอาจไม่ได้พบเจอกันก็ได้ “ภายใต้ระบบตลาดเสรี” คือ ไม่มีผู้ใดสามารถกำหนดทิศทางหรือความเป็นไปของตลาดได้ ทิศทางของตลาดถูกกำหนดโดย “ราคา” จึงกล่าวได้ว่าราคาคือเครื่องมือของตลาดในการกำหนดปริมาณความต้องการซื้อและปริมาณความต้องการขาย เพราะราคาเป็นตัวสะท้อนมูลค่าของสินค้าและบริการ ยกตัวอย่าง ในตลาดเสรี ไม่มีใครสามารถกำหนดได้ว่าราคาของดอกกุหลาบจะต้องสูงในวันวาเลนไทน์ (Valentine's Day) หรือวันแห่งความรัก ผู้ขายส่วนใหญ่จะพยายามเก็บดอกกุหลาบไว้ขายในวันวาเลนไทน์ เพราะรู้ว่าจะขายได้ราคาที่สูงกว่าวันอื่น ส่งผลให้ปริมาณ

ผู้ขายส่วนใหญ่จะพยายามเก็บดอกกุหลาบไว้ขายในวันวาเลนไทน์ เพราะรู้ว่าจะขายได้ราคาที่สูงกว่าวันอื่น

ความต้องการขายดอกกุหลาบจะสูงในวันวาเลนไทน์เมื่อเทียบกับวันอื่นๆ ในขณะที่ผู้ซื้อส่วนใหญ่จะซื้อดอกกุหลาบน้อยลงในวันวาเลนไทน์หากราคาดอกกุหลาบในปีนั้นสูงมาก หรือหันไปซื้อดอกไม้ชนิดอื่นที่มีราคาถูกกว่า และสามารถทดแทนดอกกุหลาบได้ และหากเทียบปริมาณความต้องการซื้อในระหว่างวันวาเลนไทน์เดียวกัน ปริมาณความต้องการซื้อดอกกุหลาบในช่วงเช้าย่อมน้อยกว่าในช่วงเย็น เพราะราคาในช่วงเช้าจะสูงกว่าในช่วงเย็น ผู้ขายส่วนใหญ่ที่ต้องการขายดอกกุหลาบที่เหลือในช่วงเย็นให้หมดจะต้องลดราคา เพราะรู้ว่าราคาของดอกกุหลาบในวันนี้ย่อมสูงกว่าวันพรุ่งนี้ และปริมาณความต้องการซื้อในวันพรุ่งนี้ย่อมไม่มากเท่ากับวันนี้ที่เป็นวันวาเลนไทน์

ใบอนุญาตให้ใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา

เลขที่ ๑๘๓/๒๕๖๗

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๗

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔-๖ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ของ บริษัท แม็คเอ็ดดูเคชั่น จำกัด เรียบเรียงโดย นายวิชณุ วงศ์สินศิริกุล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้ในสถานศึกษา ๕ ปี นับตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๗ ถึงปีการศึกษา ๒๕๗๑

ว่าที่ร้อยตรี

(ธนุ วงษ์จินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

หมายเหตุ

- หลังจากได้รับใบอนุญาตแล้ว หากตรวจพบเหตุที่ทำให้หนังสือที่ได้รับใบอนุญาตนี้มีคุณภาพ ต่ำกว่ามาตรฐาน ขอสงวนสิทธิ์ให้ผู้ออกใบอนุญาตแจ้งเตือนผู้รับใบอนุญาตปรับปรุงแก้ไข ภายใน ๙๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากผู้รับใบอนุญาตไม่ดำเนินการให้แล้วเสร็จด้วยเหตุใด ก็ตามในระยะเวลาที่กำหนดให้นี้ ให้ถือว่าใบอนุญาตนี้สิ้นสุด
- ใบอนุญาตฉบับนี้ใช้ได้เฉพาะหนังสือเท่านั้น และไม่ให้นำใบอนุญาตนี้ไปพิมพ์ในหนังสือ เรื่องอื่นที่มีได้รับอนุญาตเป็นอันขาด

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน
เศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2503118100

MAC EDUCATION

www.MACeducation.com

9 786163 452764

ราคา 95 บาท